

MEF Üniversitesi'nden

Canlı İnteraktif Online Ders İşlenişi

İle İlgili Öneriler

Bu doküman MEF Üniversitesi tarafından, derslerin %100 canlı interaktif online olarak nasıl işlenebileceği ile ilgili temel önerileri sunmak amacıyla oluşturulmuştur. *Genel öneriler, flipped learning odaklı öneriler, diğer bilgiler ve yararlı kaynaklar* bölümlerini aşağıda bulabilirsiniz.

1. Genel Öneriler

Teknoloji Yerine Pedagojiye Odaklanma

Fiziksel sınıfta yapılan dersler online canlı ortama aynı şekilde aktarılamayabilir. İlk etapta, mevcut teknolojik seçeneklerle online canlı derste neleri yapmanın mümkün olduğunu, mümkün olmayan kısımların nasıl dönüştürülebileceğini düşünebilirsiniz. Sadece eğitimde değil hayatımızın birçok alanında ciddi bir dijital dönüşüm yaşanırken dersinizin dönüşümünde önceliği bildiğiniz, aşına olduğunuz yaklaşım ve teknolojilere verebilir, bunların yeterli olmadığı noktada yeni keşfedeceğiniz yaklaşım ve teknolojilere yönelebilirsiniz.

Öğrencilerle Etkileşim

Öğrenciler online canlı ortamda fiziksel sınıfa göre daha fazla etkileşimde bulunmaya eğilimlidir. MEF'te son bir ayda yaptığımız deneme dersleri de bu bilgiyi doğrular nitelikte olmuştur. Unutulmamalıdır ki, öğrencilerimiz gündelik hayatlarında chat, videolu iletişim vb. araçları sürekli kullanan, online iletişim yöntemleri konusunda belirli bir kültür ve beceriye sahip bireylerdir. Onların bu özelliklerinden en iyi şekilde faydalanabilmek için online canlı derslerinizde, bir öğrenciyi seçerek soru-cevap yapma, sınıfın o anki durumunu anlamak için anket yapma, öğrencileri gruplara ayırıp birbirleri ile tartıştırma, bir doküman paylaşarak üstünde çalışma yaptırma gibi yöntemleri kullanabilirsiniz. Aşağıda, daha ayrıntılı olarak değineceğimiz flipped learning uygulamasından bildiğimiz gibi, ders içerisindeki etkileşimi arttıracak temel unsurlardan biri **öğrencilerin derse hazırlıklı gelmesidir**. Derste ihtiyaç duyacağı bilgileri öğrencilerle ders öncesi paylaşmak etkileşime olumlu yönde katkı sağlayacaktır.

Yeni Yaklaşımlar Geliştirme

İçinde bulunduğumuz süreç hepimize yeni yaklaşımlar ve teknolojileri keşfetmek için bir fırsat sunmaktadır. İhtiyaç duyduğunuz takdirde dersinizde yeni yaklaşımları ve teknolojileri denemekten çekinmeyiniz. İlk başta her şeyin "mükemmel" olmasını bekleyemeyiz. Bu denemelerle ilgili olarak, çalışma arkadaşlarınızdan, IT ve CELT birimlerimizden ve tabii ki öğrencilerinizden fikir alabilirsiniz. Denemeler sonrası ortaya çıkacak yeni yaklaşımlar ileride fiziksel sınıflarımıza döndüğümüzde de kullanılabilir ve diğer akademisyenlere ilham kaynağı olabilir.

Canlı İnteraktif Online Derslerinizde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Etkileşim Kurallarını Önceden Belirleme

Online canlı derse öğrencilerin ne zaman gelmesi gerektiğini, geç kalma / yok yazılma kurallarını, söz alma şeklini (chat'ten yazma, el kaldırma vb.), soru sorma şeklini (sesli, yazılı) ders öncesinde öğrencilerinizle paylaşabilirsiniz. İlk derslerde dersin başında bu bilgileri tekrar edebilirsiniz. Online canlı derslerle ilgili olarak dikkat edilmesi gereken 10 önerimizi öğrencilerinizle paylaşabilirsiniz ([TR](#) / [EN](#)).

Bağlantı, Ses ve Görüntü Kalitesi

Ses, görüntü ve bağlantı kaliteniz dersin işlenişindeki tüm süreçleri ve öğrenci motivasyonunu doğrudan etkileyecektir. Dersten önce, kullanacağınız sistemlerle denemeler yapmalısınız. Deneme yaparak ışık, ses ve internet hızı açısından bulunduğunuz yerdeki en iyi konumu belirleyebilirsiniz. **Kulaklıkları mikrofonlar** ses kalitesini arttıran en pratik çözümdür.

Molalar

Hem sizin hem de öğrencilerin molaya ve esnemeye ihtiyacı olduğunu unutmayın. İsterseniz ayağa kalkma, parmakları, elleri, kolları **esnetme hareketlerini** birlikte yapabilirsiniz. Bilgisayarın başından ayrılacaksanız lütfen **mikrofon ve kameranızı kapatmayı** unutmayın.

Dersin Kaydı

Blackboard [Collaborate](#) uygulamasıyla dersin kaydedilmesi mümkündür ([TR](#) / [EN](#)). Dersinizin kaydında ses, görüntü, ekran paylaşımları ve chat yazışmaları birlikte kaydedilmektedir. Dersinizi kaçıran veya tekrar etmek isteyen öğrenciler için bu seçenek yardımcı olacaktır (Kayıtlara erişim [TR](#) / [EN](#)).

2. Flipped Learning Odaklı Öneriler

Flipped learning yaklaşımı geleneksel eğitimdeki bilgi aktarımı ile bilginin içselleştirilerek anlamlandırılması süreçlerinin yerini değiştirmektedir. Geleneksel yaklaşımda sınıfta gerçekleşen bilgi aktarımı, flipped yaklaşımda ağırlıklı olarak sınıf öncesinde gerçekleşmektedir. Bu sayede, sınıftaki zaman bilginin anlamlandırılmasını destekleyecek tartışma, problem çözme, grup çalışması gibi aktif öğrenme etkinliklerine ayrılmaktadır.

Flipped learning yaklaşımının **tamamen online** yapılması, normalde öğrencilerle eğitimcilerin fiziksel olarak bir arada olduğu sınıftaki etkinliklerin online ortama taşınmasını gerektirmektedir. Tablo 1'de ders öncesi, ders esnası ve ders sonrası etkileşimlerin türü özetlenmiştir.

Tablo 1: Geleneksel Flipped Learning ile Online Flipped Learning Yaklaşımları

	Geleneksel Flipped Learning	Online Flipped Learning
Ders Öncesi <i>pre-class</i>	Asenkron, Online	Asenkron, Online

Ders Esnası <i>in-class</i>	Yüz yüze	Canlı (Senkron), Online
Ders Sonrası <i>post-class</i>	Asenkron, Online	Asenkron, Online

Ders Öncesi ile İlgili Öneriler

Tamamen online eğitime geçmeden de derslerimizde kullandığımız **Blackboard** öğrenme yönetim sistemi içerik ve etkinlik paylaşmak, öğrencilerle iletişim kurmak için elimizdeki en güçlü seçenektir. Blackboard sisteminin temel işlevleri [hazırladığımız kılavuzda](#) özetlenmektedir.

Bireysel Etkinlikler

Derslerinizde, şimdiye dek yaptığınız gibi, kendi hazırladığınız ya da online kaynaklardan derlediğiniz video, okuma vb. içerikleri öğrencilerinizle Blackboard üzerinden paylaşmaya devam etmeniz online canlı dersinizin verimini arttıracaktır. Bu içeriklerle ilgili öğrencilerin yanıtlamaları gereken tartışma soruları veya [Blackboard'da hazırlayacağınız test soruları](#) üzerinden bireysel çalışmalara devam edebilirsiniz.

Ders öncesi öğrencilere **Pearson, McGraw-Hill ve Cengage** yayınevleri tarafından sunulan **Adaptif ve Dijital Öğrenme Platformları** üzerinden içerik, quiz, ödev gibi etkinlikler düzenlemeyi sürdürebilirsiniz. Bildiğiniz gibi, bu platformlar, kitapların elektronik versiyonlarının yanı sıra, video anlatım, soru bankası, ödev, sınav, otomatik notlandırma özelliği, simülasyon ve vaka örnekleri eklenerek zenginleştirilmiş ve bu içeriklerin birbiri ile etkileşimli hale getirilmiş şeklindedir. Online olarak öğrencilere anında geri bildirim, çok okuma yapıldığında sorulara yönlendirme, sorularda çok hata yapıldığında okumalara, videolara ve örneklere yönlendirme gibi **kişiselleştirilmiş ve uyarlanabilir öğrenme imkanları** öğrenmeyi hızlandıracaktır. Bu platformlar hakkında geniş bilgiye [3. bölümden](#) ulaşabilirsiniz.

Sosyal Etkileşimli Etkinlikler

Online ortamda ya da sınıfta senkron olarak yapılan ders esnasında öğrenme süreci eğitmen (instructor-paced) ya da öğrencilerin bir bölümü tarafından belirlenmektedir. Bu da çoğu öğrenci için yeterince öğrenme, etkileşimde bulunma olanağını kısıtlamaktadır. Asenkron olarak yapılan online tartışmalar öğrenciye kendi hızlarında (self-paced) öğrenme, derin düşünme ve kendini ifade etme için gerekli ortamı sağlamaktadır.

- Grup tartışmalarını konu hakkında ilgi çekici sorular üreterek Blackboard'daki tartışma forumları (*discussion board*) üzerinden yürütebilirsiniz.
- **Videolar** üzerinden bir tartışma yapmak (*video annotation*) için [Vialogues](#) ve benzeri araçları kullanabilir, videonun istediğiniz saniyesini seçip, öğrenci ya da eğitmen olarak soru sorabilir, yorumunuzu yazabilirsiniz. Bu soru ve yorumlar diğer tüm sınıf tarafından görülebilecektir. Bu sayede öğrencilerinizi video'da önemli gördüğünüz noktalara yönlendirebilirsiniz.
- **Okumalar** için Harvard'ın geliştirdiği sosyal ve etkileşimli okuma platformu **Perusall**'ı kullanabilirsiniz. Blackboard'a entegre çalışan Perusall MEF'te giderek daha fazla eğitmen tarafından kullanılmakta ve yaygınlaşmaktadır. Perusall'da öğrenci ve eğitmen okumanın belli bir yerini seçerek yorum yapabilmekte, yorumlara karşılıklı yanıt verebilmektedirler. Platform kendi algoritmasıyla yapılan yorumları, genel anlamda öğrenci aktivitesini puanlamakta, eğitime çok çeşitli

raporlar sunabilmektedir. Bu konuda daha ayrıntılı bilgi ve destek için [3. Bölüme](#) göz atabilirsiniz.

Canlı İnteraktif Online Ders İşlenişi İle İlgili Öneriler

Öğrencilerle Blackboard Collaborate uygulaması üzerinden buluşarak online canlı derslerinizi gerçekleştirebilirsiniz. Collaborate ile ilgili temel bilgilere, [hazırladığımız kılavuzdan](#) ulaşabilirsiniz. Alternatif olarak MEF Google hesabı ile giriş yapmanız durumunda [Google Meet](#) üzerinden de bir oturum oluşturabilir ve öğrencilerinizi e-mail yoluyla davet edebilirsiniz.

Sunum Yapma

Sunum slaytlarınızı basit tutmak, metin eklemekten çok konuları tartışmanıza yardımcı olacak görseller kullanmak yararlı olacaktır. Sunumlarınızı ders öncesi PDF'e dönüştürmenizi öneriyoruz. İsterseniz daha önceden hazırladığınız PDF, PPT vb. dokümanları [Collaborate'e yükleyip sunabilir](#), isterseniz bilgisayarınızda kullandığınız bir yazılımı veya dokümanı [ekranınızı paylaşarak](#) öğrencilere gösterebilirsiniz.

Öğrencilerin İlgil Durumunu Ölçme ve Geri Bildirim Alma

Sınıflarda yaşanan dikkatin dağılması durumu online canlı derslerde de mümkün olmaktadır. Online canlı derste, öğrencilerinizi sınıftaki gibi kolayca gözlemleyemezsiniz. Online canlı derste, öğrencilerin ilgisini canlı tutmak ve sınıfın nabzını yoklamak için hızlı anketler uygulayabilirsiniz. Geri bildirimleri, isterseniz [Collaborate'in Poll](#) özelliğini kullanarak, isterseniz de Google Form, Poll Everywhere, Learning Catalytics, Socrative veya Padlet gibi online platformları kullanarak alabilirsiniz. Collaborate Poll pratik bir seçenek olmakla birlikte öğrencilerin yanıtlarını kaydetmenize izin vermemektedir.

Kalabalık derslerde, öğrencilerin taleplerini zamanında karşılayabilmek için araştırma görevlileri ve öğrenci asistanlar **chat** üzerinden gelen soruları takip edip yanıtlayabilir, gerekli durumlarda eğitimciye bilgi verebilirler.

Etkileşimi Arttırma

- **Öğrencileri gruplara ayırma** bazı derslerde etkin bir tartışma ortamı yaratmak için gerekli olabilir. Collaborate uygulaması [breakout groups](#) özelliğiyle bu olanağı sağlamaktadır. Grup çalışması başladığında öğrenciler Collaborate'teki ana odadan ayrılır ve eğitimcinin (*Moderator*) belirlediği şekilde grup arkadaşlarıyla başka bir odada buluşur. Gruplarda herkes otomatik olarak sunucu (*Presenter*) rolüne geçmektedir. Bu sayede öğrenciler yükleyecekleri bir doküman üzerinden ya da ekranlarını paylaşarak sunum yapabilirler. Tartışma esnasında istediğiniz gruba katılabilirsiniz. Moderatör olarak istediğinizde bu çalışmayı sonlandırıp tüm öğrencilerin ana odaya geri dönmesini sağlayabilirsiniz.
- **Ortak bir online doküman** üzerinde yapılacak çalışmalar da öğrencilerin birbirleri ile etkileşimini arttırabilecektir. Google Docs ve SpreadSheets sizin verdiğiniz bir görevin öğrenciler tarafından beraber yapılması için gerekli altyapıyı sunmaktadır. Bu tarz etkinliklerin verimli geçmesi için ders öncesinde dokümanları hazırlamanız, ders esnasında ise uygun yetkilendirmeyi yaparak öğrencilerle paylaşmanız önemli olacaktır. Bu çalışmalarını Collaborate üzerinden gruplar yaratarak destekleyebilirsiniz.

Ders Sonrası ile İlgili Öneriler

Canlı ders sonrası öğrencilerin içeriği tekrar etmesi ve uygulama yapması amacıyla çeşitli yöntemler kullanılabilir.

- Dersin sonunda oturumdan çıkmadan **Chat** üzerinden gelen sorular kontrol edilebilir, yanıtlanmamış sorular tespit edilerek cevaplar öğrencilerle paylaşılabilir.
- **Yoklama** bilgisine ([View Reports](#)) oturum sonrası 1-2 saat içerisinde erişebilirsiniz. [Gerekli ayarları etkinleştirmeniz](#) durumunda yoklama bilgisi otomatik olarak Blackboard Grade Center'a aktarılmaktadır.
- Ders sonrası o günkü ders için bir **değerlendirme yazısı** (reflection) yazabilir, benzer bir yazıyı öğrencilerinizin yazması için bir Blackboard [Assignment](#) açabilirsiniz. Bu yazılar için Collaborate oturumunda aldığınız [ders kayıtlarını](#) kullanabilirsiniz.

3. Diğer Bilgiler ve Yararlı Kaynaklar

Collaborate Teknik Destek

Collaborate ve canlı derslerle ilgili

1. Howto.mef.edu.tr adresinden **canlı sohbet**,
2. **0212 395 36 95** numaralı telefonda **call center** desteği verilmektedir.

Bunun dışında acil olmayan durumlar için bbsupport@mef.edu.tr adresinden Blackboard ve Collaborate ile ilgili konularda destek olmaya devam edeceğiz.

Adaptif ve Dijital Platformlar

Pearson, McGraw-Hill ve Cengage yayınevleri 8.000'e yakın yapay zeka destekli zenginleştirilmiş interaktif kitabıyla 70.000'e yakın e-kitap (e-text) seçeneğini MEF'in kullanımına ücretsiz olarak açmıştır. Uygun kaynakları dersinizde siz ve öğrencileriniz **ücretsiz olarak** kullanabilirsiniz. Dersinize uygun kaynaklara aşağıdaki katalog tarama linklerinden bakabilir, sonrasında ilgili yayınevi temsilcilerine talep ettiğiniz kaynakları ilereyerek dersinize entegre edilmesi için gerekli süreci başlatabilirsiniz.

- [Pearson katalog tarama](#)
Ezgi Özden, ezgi.ozden@pearson.com
- [McGraw-Hill katalog tarama](#)
Hakan Haktanir, hakan.haktanir@mheducation.com
- [Cengage katalog tarama](#)
Onur Becerik, onur.becerik@cengage.com

Konu hakkında daha ayrıntılı bilgi almak için Dinçer Özoran'la (celt@mef.edu.tr) iletişime geçebilirsiniz.

Adaptif ve Dijital platformlarla ilgili **çalışma grubuna katılmak**, online eğitimler, webinarlar, bilgi ve deneyim paylaşımında bulunulan toplantılardan haberdar olmak için [bu formu doldurabilirsiniz](#).

Perusall

Perusall, temel olarak pdf formatındaki metinler üstüne not almayı mümkün kılan bir platformdur. Bu platform eğitimciler ve öğrencilerin bir metni eş zamanlı olarak okumalarına ve metnin herhangi bir kesiti üstüne birbirlerinin görebileceği şekilde soru ve yorum eklemelerine olanak tanır. Genel olarak, dersten önce okunması gereken metinler Perusall'a yüklenir. Öğrenciler okumak için bir metni açtıklarında arayüzün sağında görüntü ve işlevi bakımından tipik bir chat uygulamasına benzeyen bir mesaj paneliyle karşılaşılır. Eğitimci ya da öğrenci metnin bir kesitini seçerek bir diyalog başlatabilir, bu şekilde açılan diyaloglar dersi alan tüm öğrencilerin katkısına açıktır. Perusall, okuma faaliyetini bireysel bir süreç olmaktan çıkarıp eğitimcinin danışmanlığı altında öğrencilerin, okudukları metinle ilgili interaktif bir tartışma yürütebildikleri sosyal bir sürece dönüştürür.

Perusall hakkında bir hocamızın görüşleri şöyledir:

“Öğrencilerin Perusall kullanması metinleri anlamaları açısından çok faydalı oluyor. Çünkü metin üzerinde bazı yerleri işaretliyorum ve orayla ilgili bir soru soruyorum, yorum yapıyorum; ya da onların yorumlarına cevap veriyorum. Bu şekilde onlar için sosyal medya tecrübesi gibi bir şey oluşturabiliyoruz. Hem de metinde nerelere odaklanmaları gerektiğini görebiliyorlar. Bu önemli çünkü şu an sadece Türkiye’de değil, dünya genelinde akademide öğrencilere metin okutamama sorunu var. Birincil kaynak okutmak çok zor. Hele bu İngilizce ve bir felsefe metni olduğunda daha da sıkıntılı oluyor. Bu çekincelerim konusunda Perusall çok yardımcı oldu.”

Koronavirüs (COVID19) salgını sonrasında **Oxford University Press, Routledge, SAGE, Wiley gibi yayınevleri** kitaplarına Perusall üzerinden dönem sonuna kadar ücretsiz erişim izni vermiştir. Detaylar için celt@mef.edu.tr adresiyle iletişime geçebilirsiniz.

Perusall **çalışma grubuna katılmak**, online eğitimler, webinarlar, bilgi ve deneyim paylaşımında bulunulan toplantılardan haberdar olmak için [bu formu doldurabilirsiniz](#).

Yararlı Kaynaklar

Online pedagoji hakkında daha fazla okumak isteyen hocalarımız için aşağıdaki kaynakları derledik.

- Erhan Erkut, MEF, [Etkin Çevrimiçi Eğitim](#), 17 Mart 2020
- Eric Mazur, Harvard, [How to flip your class online, when the world is flipping out](#), 20 Mart 2020
- Harvard, [Teaching Remotely](#), Mart 2020
- Stanford, [Teaching Effectively During Times of Disruption](#), 17 Mart 2020
- The Chronicle of Higher Education, [Moving Online Now](#), Mart 2020
- Learningscientists.org, [Collection of Online Teaching and Learning Resources](#)
- [Amazingeducationalresources.com](#), farklı alanlara özgü yüzlerce farklı online uygulama/teknoloji.

Üniversitemizin sunduğu en güncel hizmet ve olanaklardan haberdar olmak için MEF CELT twitter hesabını ([@CeltMef](#)) takip edebilirsiniz.

Bu süreçte MEF Üniversitesi'nin CELT birimi diğer üniversitelerin Öğrenme ve Öğretme Merkezleri ile karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımına hazırdır. Bu konuda celt@mef.edu.tr adresine mail atılması yeterli olacaktır.